دیلیڤەری؛ کارئاسانی یان تەمبەڵی؟.. وریا مەعروف

تەنها پێنج ساڵ لەمەوبەر، ئەگەر لە نیوەشەودا پێویستت بە دەرمانێک، ژەمە خۆراکێک یان سادەترین پێداویستی ناوماڵ بوایە، دەبوو سویچی ئۆتۆمبێلەکەت هەڵبگریت یان ڕوو لە شەقام بکەیت. بەڵام ئەمڕۆ، شۆڕشی ئەپڵیکەیشنەکان و سەرهەڵدانی سوپایەکی گەورە لە ماتۆڕسکیل و ئۆتۆمبێلی گەیاندن، چۆنیەتی ژیانی لە شارەکانی کوردستان گۆڕیوە. ئێستا بە چەند کلیکێک لەسەر شاشەی مۆبایلەکەت، جیهان لەبەردەم دەرگای ماڵەکەت ئامادەیە. بەڵام پرسیارە جەوهەرییەکە لێرەدا ئەوەیە: ئایا ئەمە ئاسانکارییەکی تەکنەلۆژییە بۆ کڕینی کات، یان تەڵەیەکی نوێیە بۆ نوقمبوونی کۆمەڵگە لەناو “ئابووریی تەمبەڵی”دا؟

لەم سەردەمەدا ئەپڵیکەیشنەکانی گەیاندن (Delivery) وەک ڕزگارکەرێک دەردەکەون. لە سەردەمێکدا کە شێوازی ژیان خێرا بووە و کات بووەتە گرانبەهاترین سەرمایە، ئەم خزمەتگوزارییانە هەناسەیەک بۆ مر□قی سەرقاڵ دەگەڕێننەوە. بۆ دایکێکی فەرمانبەر یان باوکێکی ماندوو کە دوای دەوامی درێژ دەگەڕێنەوە، گەیاندنی پێداویستییەکان بۆ ماڵەوە تەنها کڕینی کەلوپەل نییە، بەڵکو کڕینەوەی ئەو کاتەیە کە دەکرێت لەگەڵ منداڵەکانیان یان بۆ پشوویەکی پێویست بەکاریبهێنن.

جگە لەوەش، ناتوانرێت نکۆڵی لە ڕۆڵی ئەم کەرتە بکرێت لە ڕەخساندنی هەزاران هەلی کار بۆ گەنجان و بوژانەوەی بازاڕە بچووکەکان. بەڵام کاتێک باس لە گەشەی ئەم کەرتە دەکەین، نابێت تەنها وەک ئاسانکارییەکی تەکنەلۆژی ببینین، بەڵکو ئێمە لەبەردەم گۆڕانکارییەکی ڕیشەیی کۆمەڵایەتیداین کە خەریکە پێناسەی ئێمە بۆ “پەیوەندی”، “شوێن” و “ئارامگرتن” دەگۆڕێت.

کاتێک بە وردی لە دیوەکەی تری ئەم مۆدێلە دەڕوانین، زاراوەی “ئابووریی تەمبەڵی” خۆی دەردەخات. ئەمە ئەو کاتەیە کە مرۆڤ ئامادە نییە بۆ کڕینی “شەربەتێك” یان “نانی ژەمێك” کە تەنها پێنج خولەک بە پیادەڕەوی لێیەوە دوورە، پەنا بۆ دیلیڤەری دەبات. لێرەدا ئێمە کات ناکڕین، بەڵکو خەریکی بونیادنانی جەستەیەکی تەمبەڵ و مێشکێکی دەستەمۆین.

ئەم دیاردەیە لێکەوتەی تەندروستی و کۆمەڵایەتی مەترسیداری هەیە. بازاڕکردن لە مێژووی مرۆڤایەتیدا هەمیشە پڕۆسەیەکی کۆمەڵایەتی و

ئاڵوگۆڕی مرۆیی بووە؛ بینینی خەڵک، گفتوگۆ لەگەڵ فرۆشیار و گۆڕینەوەی سڵاو. بەڵام ئێستا، ئەم ئەپڵیکەیشنانە مر□قیان بەرەو "تەنیاییەکی دیجیتاڵی" بردووە. پەیوەندییەکان کورتکراونەتەوە بۆ پەیوەندییەکی سارد لە نێوان "بەکارھێنەر و شاشە". ئەم گۆشەگیرییە نوێیە وای کردووە ماڵ لە "شوێنی حەوانەوە"وە بگۆڕێت بۆ "ناوەندی ھەموو چالاکییەکان" (کار، کڕین، خواردن)، ئەمەش کەلتووری گەڕان و پیادەڕەوی بەرەو لەناوچوون دەبات و دەبێتە ھۆی "دابڕانی کۆمەڵایەتی"
خ□ی یەکلاکەرەوە لەوەدایە: ئەو کاتەی "دیلیڤەری" بۆمان دەگەڕێنێتەوە، چۆن تێدەپەڕێنین؟ ئەگەر کاتەی بۆمان دەگەڕێتەوە بۆ خوێند□ن□وەی پەرتووکێک یان گفتوگۆیەکی خێزانی بێت، ئەوا تەکنەلۆژیا لە خزمەتماندایە. بەڵام واقیعەکە پێمان دەڵێت کە زۆربەی بەکارھێنەران ئەو کاتە "خەڵاتکراوە" ھەر لەناو سۆشیاڵ میدیا و ڤیدیۆ بێماناکاندا بەفیڕۆ دەدەن. لێرەدا پارە دەدەین بۆ ئەوەی تەمبەڵتر بین، نەک بەرھەمھێنەرتر.
ئەم خێراییە لایەنی ئارامگرتن و تێفکرین لە مرۆڤدا لەناودەبات؛ ئێمە بووینەتە نەوەیەک کە ھەموو شتێکمان "ئێستا و دەستبەجێ" دەوێت. کاتێک ھەموو پێویستییەکانمان تەنها بە یەک کلیک کورت دەکەینەوە، تەنها ماندووبوون لە جەستەمان دوور ناخەینەوە، بەڵکو بە بێدەنگی خەریکین ئەو ھەستانەش لەناو دەبەین کە تەنها لە "ھەوڵدان" و بەرکەوتنی ڕاستیقینە لەگەڵ شەقام و بازاڕدا دروست دەبن.
ئەپڵیکەیشنەکانی گەیاندن دەکرێت ھۆکارێك بن بۆ ڕێکخستنی ژیانێکی مۆدێرن، یان ببنە ھۆی دروستکردنی نەوەیەک کە توانای ئارامگرتنی نییە و لەناو چواردیواردا زیندانی کراوە. تەکنەلۆژیا کاتێک پیرۆزە کە بمانکاتە مرۆڤێکی ئازادتر، نەک ئامێرێکی بێ جووڵە.
پێش ئەوەی جارێکی تر پەنجە بنێیت بە بژاردەی "داواکردن" ساتێک ڕابمێنە و لە خۆت بپرسە: ئایا بەڕاستی کاتم نییە، یان تەمبەڵی مێشکمە کە دەیھەوێت لە ژیانی ڕاستیقینە ڕابکات؟ ڕەنگە ئەوەی پێویستت بێت تەنها ژەمە خواردنێک نەبێت، بەڵکو کەمێک پیادەڕەوی، بینینی ڕووی خەڵک و ھەڵمژینی ھەوایەکی ئازاد بێت. چونکە ژیان لە دەرەوەی پەنجەرەی ئەپڵیکەیشنەکانەوە، زۆر جوانتر و ڕاستیقینەترە.

وریا مەعروف